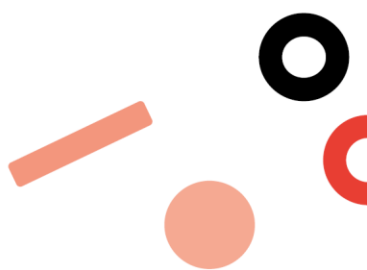

Vlaamse Logo's

Project met woonmeters in sociale huisvesting

Praktische leidraad voor woonmaatschappijen

PROJECT MET WOONMETERS IN SOCIALE HUISVESTING

Leidraad voor woonmaatschappijen

INHOUD

1.	Achtergrond	2
1.1.	Wat?	2
1.2.	Wat is condensatievocht en hoe ontstaat het?	2
1.3.	Gevolgen voor de gezondheid	3
1.4.	Vocht meten	3
1.5.	Richtwaarden	3
1.6.	Condensatievocht vermijden	4
1.7.	Vochtproblematiek en energiearmoede in Vlaanderen	4
2.	Wat is een woonmeter?	6
	Vuistregels woonmeter	7
2.1.	Beschikbare ondersteunende materialen bij de woonmeter (SAAMO)	8
2.2.	Woonmeter aankopen	8
2.3.	Woonmeters in het kader van energiescans	8
3.	Hoe kan een project met de woonmeter vormgegeven worden?	9
3.1.	Oriëntatie	9
3.2.	Planning	9
3.3.	Uitvoering	10
3.4.	Evaluatie en bijsturing	10
4.	Strategieën	11
4.1.	Educatie	11
4.2.	Omgevingsinterventies	12
4.3.	Afspraken en regels	12
4.4.	Zorg en begeleiding	12
5.	Good practices	13
6.	Referentielijst	14

1. Achtergrond

1.1. Wat?

Deze leidraad dient als ondersteuning voor het uitrollen van een project met woonmeters door woonmaatschappijen, al dan niet ondersteund door een medisch milieukundige van de Vlaamse Logo's. Een project met woonmeters kadert in het thema Gezond binnen. De leidraad biedt de nodige achtergrond en argumentatie om met woonmeters aan de slag te gaan.

Specifiek kan een woonmeter mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties ondersteunen bij (voorkomen van) problemen met condensatievocht met als oorzaken:

- + Ongepast bewonersgedrag
- + Het onvoldoende afdrijven van vocht door ventilatie of verluchting
- + Te lage temperatuur in de woning

1.2. Wat is condensatievocht en hoe ontstaat het?

Condensatie treedt op wanneer vochtige lucht in contact komt met koude oppervlakken. De lucht koelt af, waardoor het vocht in de lucht condenseert en druppels water vormt.

Condensatie doet zich voornamelijk voor:

- + op koudebruggen;
Een koudebrug of bouwknop is de afwezigheid van isolatie vaak op plekken waar verschillende bouwelementen aan elkaar sluiten zoals dorpels onder ramen, balken boven ramen, aansluitingen met terrassen, en de overgang van muur naar dak. Een koudebrug zorgt voor extra warmteverlies en mogelijk vochtproblemen (condensatie).
- + in hoeken van kamers (hoek tussen plafond en muur, ...);
- + aan zijkanten van ramen;
- + op slecht verluchte en/of onvoldoende verwarmde plaatsen (achter kasten, achter gordijnen, enz.);
- + op onvoldoende geïsoleerde plafonds of wanden.

Oppervlaktecondensatie komt vooral voor op de binnenzijde van buitenmuren op het noorden en het oosten en in koude lokalen of lokalen waar veel vocht wordt geproduceerd zoals in badkamers en keukens. Op binnenmuren of -vloeren kan oppervlaktecondensatie zich ook voordoen wanneer de muur of vloer grenst aan een onverwarmd lokaal zoals een kelder of garage.

Waarnemingen die op oppervlaktecondensatie kunnen wijzen, zijn o.a.:

- + schimmelgroei;
- + nat, losgekomen behangpapier;
- + schade aan pleisterwerk.

[Meer info over condenserend vocht](#)

1.3. Gevolgen voor de gezondheid

Overtollig vocht in de woning heeft directe en indirecte gevolgen voor je gezondheid. Te veel vocht kan de volgende klachten veroorzaken:

- + Verminderd thermisch – of wooncomfort
- + Keelpijn, niezen, verstopte neus
- + Ademhalingsklachten en respiratoire aandoeningen zoals hoesten en een piepende ademhaling, infecties van de luchtwegen
- + Veroorzaken of toename van astmatische symptomen
- + Toename van reumaklachten

Het kan ook andere vervuilers doen groeien, die op hun beurt voor problemen zorgen. Dit zijn:

- + Verhoogde uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS, bv. formaldehyde) uit bouwmaterialen
- + Bacteriën
- + Virussen
- + Schimmels
- + Huisstofmijt

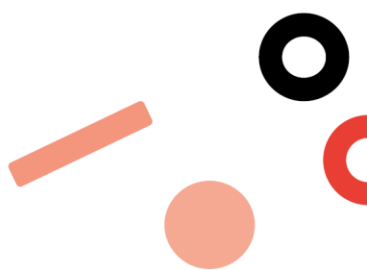
1.4. Vocht meten

De hoeveelheid waterdamp in lucht wordt uitgedrukt in **relatieve luchtvochtigheid**. De relatieve luchtvochtigheid geeft de verhouding weer tussen de aanwezige hoeveelheid vocht en de maximale hoeveelheid vocht die in de lucht kan zitten. Dit wordt beschreven met percentages. De maximale hoeveelheid vocht die in de lucht kan zitten, wordt bepaald door de **temperatuur** en de luchtdruk. Hoe kouder de lucht in huis, hoe minder waterdamp de lucht kan bevatten en hoe sneller condensatie zal optreden op koele oppervlakten. Relatieve luchtvochtigheid en temperatuur kunnen gemeten worden met een thermo-hygrometer.

1.5. Richtwaarden

Voor relatieve luchtvochtigheid en temperatuur zijn richtwaarden opgenomen in het [Vlaams binnenmilieubesluit](#).

- + De relatieve luchtvochtigheid ligt in de **koude jaarhelft** het best tussen **40% en 60%**. In de **warme jaarhelft** ligt deze het best tussen **30% en 70%**.
- + De temperatuur ligt best tussen 20°C en 24°C in de koude jaarhelft en tussen 22°C en 26°C in de warme jaarhelft. Dit is een richttemperatuur voor een comfortabel binnenmilieu.
- + Je zorgt er het best voor dat de **temperatuur altijd boven de 15°C** blijft want bij een lagere temperatuur is er een veel grotere kans op condensatie van vocht.

De koude jaarhelft bestaat uit de maanden januari, februari, maart, april, oktober, november en december. De warme jaarhelft zijn de maanden mei, juni, juli, augustus en september.

1.6. Condensatievocht vermijden

Herstel bouwtechnische problemen

In het geval van condensatievocht door bouwtechnische problemen is de oplossing meestal extra isoleren en het wegnemen van koudebruggen. Hier wordt in deze leidraad niet dieper op ingegaan.

Pas je gedrag aan

Je kan met kleine aanpassingen in je bewonersgedrag veel vochtproductie vermijden.

Ventileer en verlucht voldoende

Hierdoor krijg je een uitwisseling van binnen- en buitenlucht. Overtollig vocht kan naar buiten en een gebrek aan vocht wordt van buiten aangevuld.

Lucht moet ook kunnen circuleren onder deuren, achter kasten, zetels, ...

Verwarm voldoende

Je kan condensatie van vocht vermijden door de temperatuur steeds hoog genoeg te houden.

Je zorgt er best voor dat de temperatuur altijd boven de 15°C blijft, want bij een lagere temperatuur is er een veel grotere kans op condensatie van vocht.

De bewoners melden dit vochtprobleem ook aan de sociale huisvestingsmaatschappij. Als huurder ben je verplicht om je woning goed te onderhouden. Hieronder valt ook voldoende verluchten en verwarmen. De vocht- en schimmelplekken ontstaan volgens de huisvestingsmaatschappij door het onvoldoende verluchten en verwarmen van de huurder. De huurders voelen zich niet altijd begrepen en gehoord. Door in elkaars richting te kijken, wordt het probleem vaak niet aangepakt.

GEciteerd uit "[rapport woonmeter, 2021](#)"

1.7. Vochtproblematiek en energiearmoede in Vlaanderen

In Vlaanderen had in 2018 15.4% van de Vlaamse woningen een vochtprobleem (ook andere oorzaken dan condensatievocht zitten hierin vervat). Opmerkelijk: in sociale huisvesting is dit 25.9% van de woningen. Dit is (een niet-significante) verbetering t.o.v. 2013, waar op de sociale huurmarkt 32.9% van de woningen met een vochtprobleem kampte.

Tabel 25 Woningen met een vochtprobleem naar achtergrondvariabelen van het huishouden, in rij %, Vlaanderen, 2013 en 2018

	2013	2018	t-test verschil 2013-2018
<i>Eigendomsstatuut</i>	**	**	
Eigenaar	16,0	12,6	**
Private huurder	28,1	21,3	*
Sociale huurder	32,9	25,9	ns
<i>Huishoudtype</i>	**	**	
Alleenstaand	20,8	14,8	**
Eenoudergezin	27,5	26,3	ns
Koppel zonder kind	15,2	11,3	*
Koppel met kind	20,9	17,1	*
<i>Activiteitsstatus</i>	**	**	
Tewerkgesteld	20,3	16,7	*
(Brug)pensioen	15,0	10,2	**
Werkloos	36,2	36,8	ns
Ziek/arbeidsongeschikt	26,3	22,3	ns
<i>Opleidingsniveau</i>	ns	ns	
Lager onderwijs	18,1	15,4	ns
Lager middelbaar	18,5	15,2	ns
Hoger middelbaar	19,8	15,7	*
Hoger onderwijs	20,2	14,9	*
<i>Leeftijdsgroep</i>	**	**	
18-34	25,9	19,6	*
35-44	24,7	21,4	ns
45-64	18,7	15,1	*
65 en ouder	14,8	10,6	*
<i>Inkomensquintiel</i>	**	**	
1	25,4	23,6	ns
2	22,9	16,0	*
3	17,9	11,1	**
4	16,7	13,9	ns
5	17,3	12,8	ns
Totaal	19,7	15,4	**

X²-test: * p<0,05, ** p<0,01, ns = niet significant.

T-test voor verschil 2018-2013: * p<0,05, ** p<0,01, ns = niet significant.

Bron: GWO 2013, Woonsurvey 2018

Bron: [Rapport Woonsurvey 2018 \(steunpuntwonen.be\)](#)

Hoof e.a. (2016) stellen in hun onderzoek vast dat hulpverleners **vocht** (en daaraan gerelateerde schimmel) als het **grootste woonprobleem** bestempelen en geven aan dat dit in een aantal gevallen toe te schrijven valt aan het gebrek aan kennis bij de bewoners wat betreft het verwarmen en verluchten van de woning. De bewoners vrezen dat door het verluchten van hun woning ze te veel warmteverlies zullen kennen, wat op zich dan kan leiden tot een hoger energieverbruik en -factuur. Het optreden van vocht komt vooral voor in die situatie waar er sprake is van een combinatie van een slecht geïsoleerde, gebrekkige woning en het niet adequaat verluchten door de bewoners. Tegelijkertijd kan een goed geïsoleerde woning zonder ventilatiemogelijkheden ook voor de nodige problemen zorgen (Stranger e.a., 2012).

Geciteerde alinea vanuit [Vlaamse Woonraad, Advies wonen en gezondheid, 2018](#)

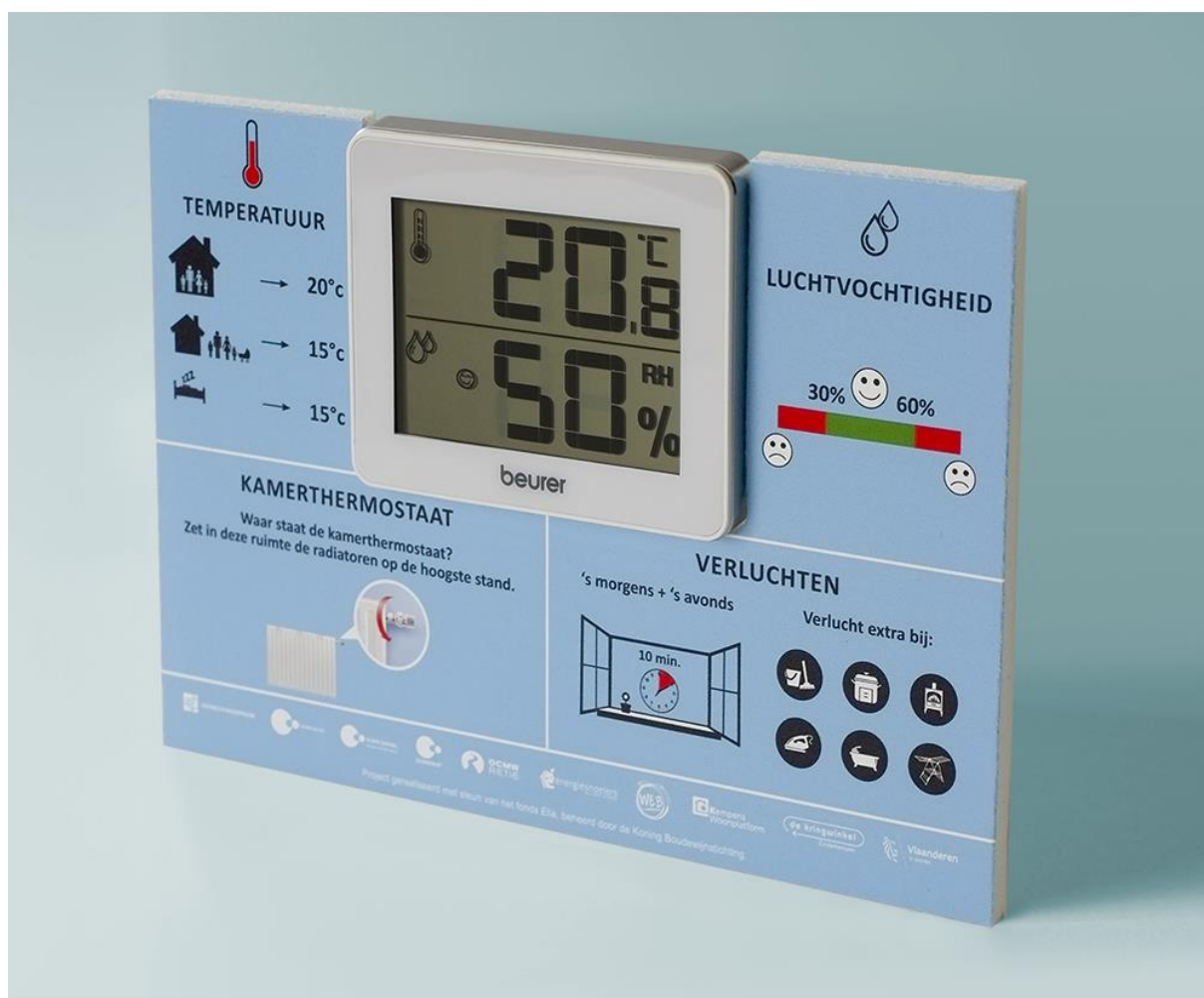
Energiearmoede draagt mogelijks bij tot vochtproblemen. 41,5% van de sociale huurders in België leeft in energiearmoede. We spreken van energiearmoede als een huishouden te maken heeft met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening of een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit (TNO 2023). Huishoudens die in appartementen wonen, zijn veel

kwetsbaarder voor energiearmoede. De kans op energiearmoede is het hoogst voor huishoudens die in een gebouw met 10 of meer appartementen wonen (32,0%).

Bron: [barometer energiearmoede \(2021\)](#)

De link tussen energiearmoede en gezondheid werd al vaker gelegd. Meer info over deze relatie vind je in [dit rapport](#) (TNO, 2023).

2. Wat is een woonmeter?

De woonmeter werd ontwikkeld door SAAMO in het proefproject 'Verwarmen ≠ Verarmen' in het kader van energie-armoede. De woonmeter is een eenvoudige thermo- en hygrometer in een kader met vier vuistregels om correct te verwarmen en te verluchten. De woonmeter is ontworpen voor

maatschappelijk kwetsbare gezinnen. De **icoontjes** tonen hoe je de woonmeter correct gebruikt zodat ook mensen die moeilijk Nederlands lezen of schrijven ermee aan de slag kunnen.

De thermo- en hygrometer geeft op het display met een **smiley** aan of de gewenste meetwaarden al dan niet bereikt zijn.

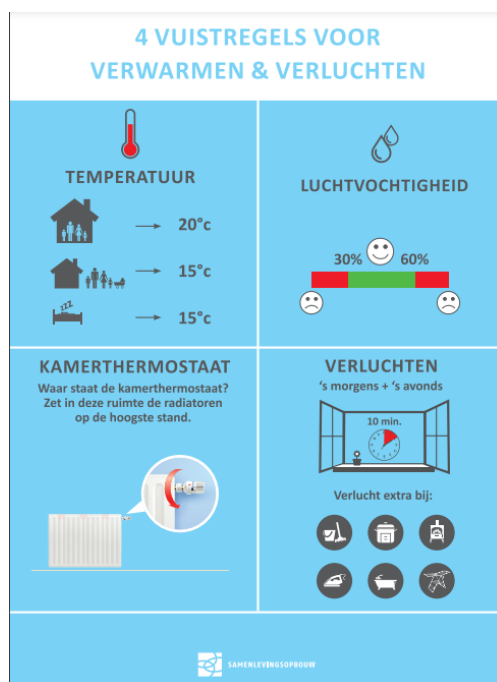
Vuistregels woonmeter

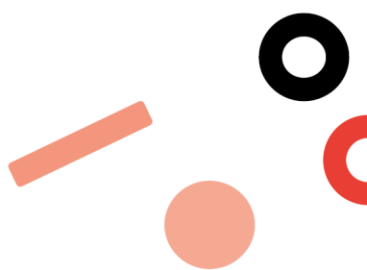
De vuistregels van de woonmeter zijn niet helemaal gelijk aan de adviezen die door Departement Zorg en de Logo's worden gegeven. De vuistregels zoeken een **compromis tussen de adviezen voorgesteld in het binnenmilieubesluit en energieverbruik i.f.v. haalbaarheid bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen.** De vuistregels houden ook rekening met de smiley-display van de thermo-hygrometer om verwarring bij de eindgebruiker te vermijden.

Het is de taak van de initiatiefnemer van het project om voldoende opleiding te voorzien aan diegene die het project begeleidt en uitvoert, om deze nuance te kaderen. Zo kan de uitvoerder bij persoonlijke begeleidingstrajecten adviezen finetunen afhankelijk van de woon- en leefsituatie van de bewoners.

De **vuistregels** opgenomen bij de woonmeter zijn:

- + **Temperatuur:** Bij aanwezigheid overdag: minimaal 20°C. Bij afwezigheid of 's nachts: minimaal 15°C.
- + Luchtvochtigheid: 30 – 60%.
- + **Verluchten:** 2x per dag minimaal 10 minuten, extra bij activiteiten die vocht produceren.
- + De **kamerthermostaat** staat in een kamer waar de verwarming op staat. Dit is een energiebesparende maatregel.

Meer achtergrond en motivatie bij de vuistregels vind je [hier](#).

De waarden op het **Smiley-display** van de woonmeter zijn niet aanpasbaar:

- + :-) = temperatuur 20-25°C, vochtigheid 30-60% (ideaal)
- + :-| = willekeurige temperatuur, vochtigheid < 30 % (droog)
- + :-(= willekeurige temperatuur, vochtigheid > 60% (nat)

2.1. Beschikbare ondersteunende materialen bij de woonmeter (SAAMO)

[Folder](#) woonmeter voor professional

[Flyer](#) om adviezen te kaderen

[Leidraad](#) opstellen van de woonmeter

[Meterkaarten](#) waarop bewoners de resultaten kunnen noteren

[Praatplaten](#) en [begeleidingsboekje](#) met bijhorende [flyer](#)

2.2. Woonmeter aankopen

- + Toestel: SAAMO maakte gebruik van het model Beurer HM16 (25 euro op [bol.com](#))
- + Drukwerk: kan besteld worden via [www.svhdiezain.be](#) of [info@svhdiezain.be](#), maatschappij kan er zijn logo bijzetten (ALTIJD vermelding “product ontwikkeld door SAAMO” op het kader laten staan)
- + SAAMO is graag op de hoogte van wie de woonmeter gebruikt → verwittigen via [leen.smets@saamo.be](#)

2.3. Woonmeters in het kader van energiescans

Via Fluvius kunnen huurders van sociale huisvesting een gratis [energiescan](#) aanvragen. Waar nuttig plaatst de energiescanner gratis energiebesparend materiaal met een waarde tot 25 euro. Dit spaarpakket kan bestaan uit onder andere spaarlampen, spaardouchekop, tochtstrips, een woonmeter, ... Niet elke huurder krijgt dus een woonmeter aangeboden.

Het is niet gekend hoe vaak een woonmeter wordt ingezet in dit spaarpakket. We kunnen er ook niet van uitgaan dat bewoners voldoende informatie krijgen om hier ook goed mee aan de slag te gaan, noch krijgen ze latere opvolging of ondersteuning rond het gebruik van de woonmeter.

3. Hoe kan een project met de woonmeter vormgegeven worden?

Bij voorkeur kadert het project met woonmeters in een **beleidsmatig plan rond gezond wonen** (dit kan ondersteund worden door de medisch milieukundigen van de Vlaamse Logo's). Of het project nu op zichzelf bestaat of binnen een ruimer projectplan kadert: de woonmaatschappij kan rekening houden met een aantal projectmatige stappen.

3.1. Oriëntatie

Probleem in kaart brengen

- + Is er **data** of zijn er **ervaringen** met vocht- en schimmelproblemen in het patrimonium?
- + Zijn er verschillen tussen woonplaats, type woning, gezinssamenstelling, ...?
- + Is er een idee van het aandeel structurele problemen vs. bewonersgedrag?

Budget bepalen

- + **Budget** bepalen: heb je nog woonmeters liggen, hoeveel woonmeters kan je (extra) aankopen en hoeveel personeelsuren kan je vrijmaken?
- + Is er budget voor vormingen en didactisch materiaal?
- + Kan het budget opvolging garanderen?

Partners

- + Werkt de woonmaatschappij samen met **partners** die ze kunnen aanspreken om dit project samen vorm te geven of om hun platform te gebruiken? SAAMO, LDC, CAW, woonwinkels of -loketten, energiesnoeiërs, wijkwerkers, straathoekwerkers, voedselbedeling, sociale kruidenier, ...
- + Kan er beroep gedaan worden op geëngageerde vrijwilligers?

3.2. Planning

Vorm en timing

Een project met woonmeters kan **op zichzelf** staan of kan **kaderen binnen een groter beleidsplan, project of gekoppelde acties** rond gezond wonen of energie.

Een woonmaatschappij kan ervoor kiezen om woonmeters standaard in **elke woning** van hun patrimonium te voorzien. Bij een verhuis moet de woonmeter in de oorspronkelijke woning blijven staan. (Aandachtspunt: houd ook dan rekening met de verschillende strategieën bv. educatie, zorg en begeleiding, zie [strategieën](#)). Als een woonmeter niet standaard in elke woning voorzien wordt, zijn er een aantal **slutelmomenten** waarop een project met woonmeters zich kan aandienen, bijvoorbeeld:

- + Nieuwe huurders
- + Verhuisbeweging
- + Renovatie (isolatie, wijziging in ventilatiesysteem, ...) van de woning

- + Klachten over / vaststellen van vocht- en schimmelproblemen door condensatie
- + Koppelen aan een ander bezoek bv. van een energiecoach, controle ketel, ...
- + Kwaliteitsonderzoek of hoorzitting i.k.v. onbewoonbaarverklaring
- + Week van Gezond binnen (jaarlijks in november)
- + Start van de herfst

Bij welke **doelgroep** wil je liefst aan de slag? Waar is de **nood** het hoogst en waar is er de **meeste winst** te behalen?

Formuleer doelstellingen en maak een projectplan op.

- + Wanneer ga je best van start? Woonmeters zijn voornamelijk nuttig in de **winterperiode**.
- + Bepaal welke **bewoners** een woonmeter zullen ontvangen.
- + Hoe kunnen we deze doelgroep het beste **bereiken**? Welke **personeelsleden en partners** hebben we daarvoor nodig? Bekijk het organigram van de woonmaatschappij en haar partners.
- + Zijn er **koppelkansen**? Kunnen we deze actie vasthaken aan andere acties? Bv. energiescan, woningbezoeken die standaard al gebeuren, woonbegeleiding, actie in het kader van Week van Gezond Binnen (november), infomomenten voor huurders, ...
- + Op welke **strategieën** zet je in? (zie strategieën)

3.3. Uitvoering

Er kan een pilootproject uitgevoerd worden bij enkele bewoners of er kan meteen breed ingezet worden op dit project.

Zorg voor een goede communicatie zowel voor als tijdens je project.

3.4. Evaluatie en bijsturing

Door contacten met de bewoners op lange termijn kan nagegaan worden of het gewenste effect bereikt wordt. Treedt er gedragsverandering op door het gebruik van de woonmeter? Daalt het aantal klachten over vocht- en schimmelproblemen?

Aan de hand van deze antwoorden kan extra actie ondernomen worden en kunnen vervolgacties en beleidsmatige stappen vastgelegd worden.

4. Strategieën

4.1. Educatie

Vooraleer een woonmeter aan huurders af te geven, is het belangrijk dat de nodige mensen op de hoogte zijn van dit project en dat er draagvlak is om hiermee aan de slag te gaan.

Bekijk het organigram van de woonmaatschappij en haar partners om na te gaan wie je best over de invoering van woonmeters inlicht en wie ook inhoudelijke kennis nodig heeft ter ondersteuning (bv. management, verantwoordelijken onderhoud en herstel, onthaaldienst, woonbegeleiding, technische dienst, ...). Voorzie een **opleidingsmoment** voor deze ondersteuners.

Daarnaast is het heel belangrijk de huurders die een woonmeter ontvangen, voldoende te ondersteunen bij het gebruik hiervan. Je kan een **collectief vormingsmoment** voorzien voor een groep bewoners, maar je kan ook zoeken naar een manier om de bewoners **persoonlijk** te bereiken.

Je kan de boodschappen best **herhalen** in **andere acties en op latere tijdstippen** om deze te versterken. Maak gebruik van eenvoudig te begrijpen materialen en zorg ervoor dat mensen info hebben waar ze op een later tijdstip op kunnen terugvallen. Meer inspiratie voor versterkende acties kan je vinden in de **inspiratiebrochure**.

- + Een (mobiele) demonstratiewoning gezond wonen
- + Informatiesessies rond gezond wonen / opleidingsmoment woonmeter
- + Babbelmomenten rond gezond wonen
- + Gezelschapsspel gezondheidsstraat 13
- + Video's versturen via WhatsApp
- + Vuistregels herhalen in sociale mediaberichten
- + Info en getuigenissen in bewonersmagazine
- + Outreachende infostand in samenwerking met de voedselbedeling / sociale kruidenier / LDC / ...

Maak bij deze acties gebruik van:

Ondersteunende materialen woonmeter (SAAMO)

Ondersteunende materialen over ventileren en verluchten en vocht en schimmel:

- + Infofiche "Ban vocht en schimmel"
- + Infofiche "Geef lucht aan je huis"
- + Folder "Woon gezond, geef lucht aan je huis!"
- + Flyer "Houd de lucht in je huis gezond"
- + Checklist "Ventilatie en energie"
- + Zelf ontwikkelde materialen door de woonmaatschappij of partners

4.2. Omgevingsinterventies

- + Geef de **woonmeter** aan de bewoners.
- + SAAMO adviseert de woonmeter hoe dan ook **permanent** aan te bieden en niet voor een tijdelijke periode. Alleen op die manier zijn de effecten blijvend. Bewoners uit vorige projecten geven aan op lange termijn nog steeds naar de woonmeter te kijken ter ondersteuning van hun verluchting- en verwarmingsgedrag. Opvolging helpt ervoor te zorgen dat de woonmeter geen “deel van het decor” wordt.
- + Geef de woonmeter bij voorkeur af **tijdens een bezoek** in de woning, of minstens bij een **persoonlijk contact**.
- + Koppel deze actie zéker aan educatieve strategieën én zorg en begeleiding.
- + Hang de **vuistregels, affiches** of **raamstickers** ook op in publieke delen van het patrimonium (in geval van appartementen).

4.3. Afspraken en regels

Maak afspraken met de bewoners, met personeel of partners die aan huis komen.

- + Laat bewoners de (woon)meterwaarden noteren in het **meterboekje**.
- + Plan **opvolgbezoeken of -gesprekken** met de bewoners in (zie ook zorg en begeleiding).
- + Maak duidelijk hoe lang de woonmeter blijft staan en of die moet blijven staan bij een eventuele verhuis. Zorg dat ook nieuwe huurders een degelijke uitleg krijgen over de werking van dit toestel en hoe bewoners hiermee moeten omgaan.
- + Laat personeel bewoners wijzen op een te hoge waarde als ze in een woning op bezoek komen.
- + Bespreek wie fungeert als **aanspreekpunt en verantwoordelijke** voor opvolging. Dit kan een woonbegeleider maar ook een partner zoals woon- en energieloket zijn.

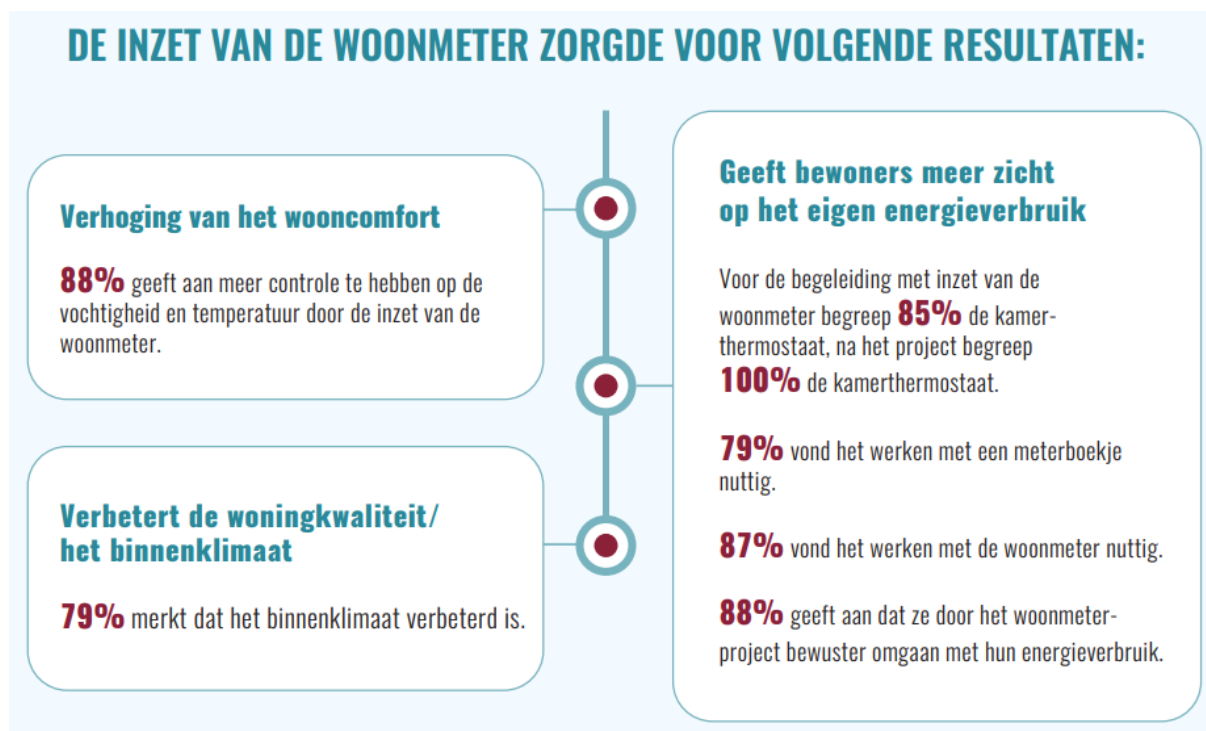
4.4. Zorg en begeleiding

- + Voor wie een woonmeter meekrijgt naar huis, is **opvolging** aanbevolen. Je kan deze mensen nadien nog eens **opbellen** of een **huisbezoek** brengen. Zo kan je polsen naar het gebruik van de woonmeter. Bij wie het verluchten weinig effect heeft op de hoge luchtvochtigheid, kan dit een teken zijn van bouwtechnische problemen in de woning die vocht veroorzaken. Voorzie een flowchart om na te gaan of deze problemen ook ergens geregistreerd kunnen worden.
- + Het vervangen van een lege **batterij** van de woonmeter is een hinderpaal. Dit is een knooppcelbatterij (te verkrijgen in doe-het-zelfzaak). Voorzie een meldpunt om een nieuwe batterij aan te vragen en herinner bewoners hieraan.
- + Maak het **aanspreekpunt** voor problemen met de woonmeter of vragen over ventileren en verwarming kenbaar. Zorg ervoor dat de contactgegevens met een **sticker op de woonmeter** plakken.

5. Good practices

- + RIMO Limburg voerde een onderzoeksproject uit naar de waarde van de woonmeter als instrument bij sociale huurders in Beringen.

Lees de resultaten [hier](#).

Uit: [Infographic Woonmeter 2021](#), REMO Limburg

- + [Volkshuisvesting Willebroek](#) (nu Woonmaatschappij Rivierenland) plaatste een woonmeter in elke sociale woning. De woonbegeleider volgt dit op tijdens huisbezoeken.

Contact: Ben Foqué (info@wmwoonland.be)

- + [Huisvestingsmaatschappij De Ideale Woning](#) (nu Thuisrand) plaatsten in 50 woningen een woonmeter en voorzien een begeleidingstraject.

Contact: Saar De Wulf (info@dethuisrand.be)

- + [Volkswoningen Duffel](#) (nu Woonstroom) selecteerde 20 huurders om een uitgebreide infosessie en woonmeters aan te bieden. Persoonlijke opvolging gebeurt via de sociale dienst via huisbezoeken en tussentijdse informatiesessies.

Contact: Cindy Van Dooren (info@woonstroom.be)

- + Woonmaatschappij De Zonnige Kempen (nu LeefGoed) plaatste woonmeters in woningen wanneer tijdens huisbezoek een problematisch binnenklimaat vastgesteld werd. De woonbegeleider biedt begeleiding.

Contact: Tom Lemmens (info@leefgoed.be)

- + Woonplus (woonbegeleidingsdienst) organiseerde een woonmeterproject gecombineerd met opleiding en verschillende workshops op het moment en locatie van de voedselbedeling.

Contact: Delitsia Van Cassel (info@woonplus-lww.be)

- + [Woonwijzer Waasland](#) (nu Interwaas) heeft een samenwerking met energiescanners van Kli-maat (vzw Den Azalee) om woonmeters bij kwetsbare gezinnen in het Waasland te verdelen.

Contact: woonwijzerwaasland@interwaas.be

6. Referentielijst

Departement Zorg, www.gezondbinnen.be

Het Binnenmilieubesluit, <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1013487.html>

Koning Boudewijnstichting, 2021. [barometer energiearmoede](#)

SAAMO, <https://www.woonmeter.be/>

SAAMO RIMO Limburg, 2021. [Rapport Woonmeter](#).

Steunpunt wonen 2018. [Rapport Woonsurvey](#).

Stranger M. e.a. (2012). *Verkennd onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit van duurzame gebouwen: invloed van binnenmilieu en ventilatie*. Brussel, VITO.

TNO (2023). [Energiearmoede in Nederland in 2022](#).

TNO (2023). [Gezondheidskosten en Energiearmoede](#).

Van Hoof S., Maelstaf H. & Maes T. (2017). *Renovatie op doktersvoorschrift (brochure)*. Antwerpen, Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen.

Vlaams Instituut Gezond Leven, <https://www.gezondleven.be/themas/gezondheid-en-milieu/gezond-binnen/gezonde-binnenlucht/vocht-en-temperatuur>

Vlaamse Woonraad (2018). [Advies wonen en gezondheid](#).

Woningpas Vlaanderen, <https://woningpas.vlaanderen.be/web/woningkwaliteit/vochtvrije-woning/aan-de-slag/vermijden-van-condenserend-vocht>